

z.v.	V.v.
403	4411
III.	I-III.

740	7 18
-----	------

359	1232
347	1220
346	1219
337	1211
324	1157
315	1149
257	1130
235	1110
224	1059
210	1044
155	1029
138	1013
127	601
115	649

149	782
100	923
251	918
241	906
221	843
203	754
149	735
128	708
112	646
508	200
805	

z.v.	V.v.
505	4511
III.	I-III.

740	715
842	520
738	1238
49	1031
23	1008
05	953
112	646

vasutak radon.

állomásán zart aján-

államvas-lyában a tók, vagy s ajánlat-merik és gadják.

„Ajánlat atu bori-évi decem-vezetőség

az korona nas érték- hó 22-én tak aradi leteendő. t gyanánt

tett, vagy ajánlatok

abadon a k.

zetőség.

vasutak.

ztosítása

yi, fűt-egelt ké-érdeke-öltönyök

gfelelően 29-ének k anyag-Budapest.

an.

atóság.

Szerkesztőségi iroda:

Nagybecskerek, Zápolya-utca 1-ső szám, hová a lap szellemi részét illet minden közlemény intézendő.

Kiadóhivatal:

Pleitz Fer. Pál könyvnyomdája Nagybecskerek, Zápolya-utca 1. hová a hirdetések, az előfizetések és a lap szétküldésére vonatkozó felszólalások intézendők. Telefon 21. szám.

TORONTÁL

POLITIKAI NAPILAP.

Felölös szerkesztő: Dr. Brájer Lajos.

Nagybecskerek, 1902.

XXXI. évfolyam. 288. szám.

Előfizetési árak:

Egész évre	24 kor
Félévre	12
Negyedévre	6
Egy hóra	2
Egyes szám ára 8 fill.	

Hirdetések

a kiadóhivatalban fogadtatnak el Azonkívül az összes hirdetési irókában.

Megjelenik

vasár- és ünneppapok kivételével mindennap déltűn 5 órakor.

Szerda, december 17.

Allampénztári kezelés.

Budapest, december 16.

Midőn ama kimutatás birálatába fogunk, melyet a pénzügyminiszterium az állami pénztáraknál a f. év III. negyedében előfordult kezelésről közzétett, nagyobb figyelemre van szükségünk, mint egyébkor, hogy helyes következtetésekhez jussunk. Az összehasonlítás a mult és megfelelő időszakának számaival a végeredményben 3,795 918-36 korona többletet mutat ugyan az idei III. negyed javára, de az egyes tételeket mégis jobban szemügyre kell vennünk, midőn egyttal azt is látjuk, hogy a bruto-bevételek 6,270.150 54 koronával visszamaradtak. A kedvező mérleg tehát csak a tetemes mértékben csökkent kiadások következménye lehet, melyek tényleg 10,066.069-20 koronával ajadtak.

A negyedévi kimutatás nem záró-mérleg ugyan és már szélesebb körökben is tudják, hogy az egyes negyedekben előforduló ingadozások gyakran a véletlentől függnek, de most oly jelentékenyek az eltérések, hogy fokozott érdeklődéssel kell vizsgálnunk a részletszámokat. Itt vanmindjárt az egyenes adóknál egy 2,910.736-10 korona a fogyasztási adóknál 3,125 435-01 koronás visszaesés, mely aggasztó lehetne, ha a pénzügyminiszterium fel nem világosítana, hogy ez eltérések csak az egyes évnegyedekben előforduló ingadozások következményei. Lukács László pénzügyminiszter oly kevés optimista és sok pénzügyminiszter szépítő művészetét oly kevéssé használja, hogy neki feltétlenül hihetünk.

A különféle rendes bevételeknél 6,401.475-83 kor. visszaesés mutatkozik. Ez a tétel azonban elveszt minden fontosságát, ha tudjuk, hogy az előző év III. negyedében a készpénzbiztosítéki alapra utalt kölcsönök folyósítása céljából az alap tulajdonában volt értékpapirokat értékesítették, minek folytán a bevétel rendkívüli módon emelkedett és hogy a folyó év III. negyedében a kamatjövdelem is kisebb volt.

Az állami vasgyáraknál az 1,068.806-87 kor. visszamaradás azonban tagadhatatlan bizonyítéka a gazdasági depresszióknak. Ezek az állami üzemek ép ugy megérzik, mint a magánüzemek, hogy az idők rosszak. A bevételek visszamaradását ellensúlyozták ugyan azzal, hogy a kiadásokat is apasztották, ami magánüzemeknél, ha lehetséges volt is, a munkások, ipartűzők és kereskedők érezték meg súlyosan.

Megjegyezzük, hogy a különféle visszamaradásokkal különféle több-bevételek állnak szemben, minők, hogy csak a lényegesebbeket említsük: 2,054.709-22 kor. a sójövdeleknél, 2,663.210.28 kor. az államvasutaknál, 1,584.663-18 kor. a postánál, 383.123.88 kor. a dohányjövdeleknél, 405.421-34 kor. a bélyegeknél és 651.125-23 kor. az állami előlegeknél.

De a döntést a mérleg kedvező alakulására a kisebb kamatszükséglet adta meg. A pénzügyminiszter által oly genialisan tervezett és a Kornfeld Zsigmond főrendiházi tag vezetése alatt állt Rothschild-csoport által oly fényesen keresztűlvitt konverzió annyira megkönnyítette az állam kamatterhét, hogy a 4 1/2%-os államvasuti aranykölcsön kamatai fejében a f. év III. negyedében 9,182.692-36 koronával ke-

vesebb kellett, mint a mult év megfelelő időszakában.

A kimutatás mellé adott felvilágosításokban arra is történik utalás, hogy a m. kir. államvasutak halózatán eszközöndő beruházásokra az 1897: XXX. t.-cikkkel megszavazott és az állami háztartás eredményeitől elkülönítve kitűntetendő hitelből további 5,927.188-65 koronát vettek igénybe.

Ha ezek után a végkövetkeztetést le akarjuk vonni, meglepődéssel kell konstataálnunk, hogy az államháztartás egyelőre még nem érzi számos kereseti ág valóban súlyos helyzetét: ánde Lukács László pénzügyminiszter nyitott szemmel figyeli meg a közgazdasági téren végbemenő eseményeket és jól tudja, hogy a szigorú takarékoság visszautasíthatatlan szükségesség az államháztartásban. Modern állam szükségleteit — sajna! — nem lehet megszorítani és örökösen a régi színvonalon tartani. Itt főleg azon kell iparkodni, hogy a magasabb követelményeket a rendelkezésre álló eszközökkel ki lehessen elégíteni és hogy az adócsavar erősebb megfeszítést el lehessen kerülni. Erre annál nagyobb szükség lesz, mert egyelőre még lehetetlen látni, hogy miként fog alakulni ezután a gazdasági helyzet, sőt az is meglehet, hogy az életfeltételek még nyomasztóbbak lesznek.

Nem nézzük fekete szemüvegen keresztül a viszonyokat, de a jelenlegi körülmények közt mindenesetre nagy megnyugtatásunkra szolgál, hogy oly józanul takarékoskodó pénzügyminiszter kezében van a pénzes-zacskó zsinoge, mint Lukács László, ki csak akkor nyitja ki azt a zacskót, mikor már épen muszáj.

Ezt még ellenfeleink is kénytelenek elismerni.

L. L.

A tüdővész-szanatorium kérdéséhez.

Irta: Dr. Bernard József.

— december 17.

A tüdővésznek a népjólétre viszonyított gazdasági jelentőségéről csak az képes magának helyes fogalmat alkotni, ki azon költségek nagyságát szellemi szemei elé idézi, melyek az egyes emberekre, illetőleg az egyéncsoportokra minden egyes megbetegedés által hárulnak. Az egyes ember, amennyiben szerzőképes korban áll, megbetegedése által vagyonszerzését szenved egyrészt a szerzési tevékenység gátlása által, más részt azon rendkívüli kiadások felmerülése által, melyeket egészségének helyreállítására fordít.

A betegség által előidézett vagyonvesztéséget legkönnyebben ugy állapíthatjuk meg, ha tekintetűnket azon egytelekre irányítjuk, melyeknél a betegség által felmerült költségeket az egyének összessége viseli és azokról nyilvános számadást tesz. Ily uton a következő adatok tudomására jövűnk: Az 1890-ik évben a német birodalomnak 6-5 millió tagból álló betegsegélyző pénztárai betéppótlás címen 80 millió márkát fizettek ki. Ezen számokat alapul véve a német birodalomban a betegségek által okozott egy évi költséget és szerzeményi veszteséget 500 millió márkára becsülik. Nem fogunk nagyot tévedni, ha felvesszük, hogy ezen rengeteg összegnek körülbelűl tizedrésze a tüdővészre esik.

Az eddiginél nagyobb méltányolást igényel még azon nagy tökevesztés, melylyel a nagy tüdővészhalandóság az országot sújtani szokta. Tessék csak elképzelni azon összegek nagyságát, melyeket a szűlők gyermekeikre nevelés és kiképeztetés céljából fordítanak! Már pedig hazánkban évente 60-70 ezer egyént pusztít el a tüdővész, kiknek legtöbbször a legvirulóbb korban, tehát épen a szerzési korszak előtt sirba dől. A gyermekekkel együtt eltemetik a befektetett tőkét, melyet szűleik majdani kamatoztatás céljából rájuk költöttek.

Vajjon nem ér-e fel ezen évről-évre ismét-

lődő rengeteg tökevesztés és betegápolási költség a legsújtóbb elemi csapással, mely a gazdát időnkint érni szokta? A praktikus Angliának sikerűlt jobb egészségügyi viszonyok teremtese és szanatoriumok létesítése által a tüdővész nagy halandóságát 24-40 százalékkal lenyomni. Nemzetgazdasági kötelességünk, hogy példáját kövessük és ezáltal magunkat vagyónk könnyelmű pusztulásától megóvjuk!

Nálunk is felszínre került a tüdővész elleni szanatorium kérdése. Közegészségűgyünk fejlesztésén buzgólkodó megyei főorvosunk kezdeményezésére a vármegye közegészségűgyi bizottsága azon határozatot hozta, hogy javaslatot terjessz a megye közönsége elé, miszerint Nagybecskerekben, Zombolyán és Törökkanizsán szanatoriumok létesítsen, valószínűleg az ottani közkórházak mellé és azok függelékéiként. Nem tudom, mi indíthatta a bizottsági tagokat, hogy épen ily határozatot hozzanak: de azt tudom, hogy a világon mindenütt az ily fajta szanatoriumokat a közkórházaktól távol és azoktól teljesen különválva szokták felállítani: azt is tudom, hogy a szanatoriumoknak a városok romlott levegőjét és a gyártelepek káros szomszédságát, mint valami átkot kerűlniök kell, mert a tüdővész kezelése a friss levegő tartós élvezetét és a beteg egyén rendszeres táplálását ismeri el és ismerte el mindenkor a legfőbb gyógytényezőknek. Ezen két dolog szanatorium létesítésénél *conditio sine qua non*.

Ismeretes, hogy a gűmbacillus 500 méter tengerszínfeletti magasságban már nem lel a tenyésztéséhez szükséges életfeltételeket. Ez okból a szanatorium helyének megválasztásában első sorban valamely hegyes vidékre kell figyelműnket terelni. Sajnos! lapályos megyénk nincs azon kedvező földrajzi fekvésben, hogy hegyek felett rendelkezhetnők. Ezért válasszunk épűlendő népgyógyintézetűnk számára erdős vidéket vagy nagyobb ligetet! Erdeink a hitbizományok kezében lévén, azok e célra meg nem szerezhetők. Ennélfogva csak valamely terjedelmesebb liget jöhetne tekintetbe.

A szenvedő emberiség iránt táplált jóindulatom készűt, hogy a mondottak megfontolása után egy megszűvűlendű javaslatot álljak elé. Szeresse meg a megye Bégaszentgyörgy községe déli határán elterűlű és a községe tulajdonát képezű terjedelmes, régi és szép parkot és annak kellű közepére épűtessen egytűlen egy, de nagyobb szabásű szanatoriumot és annak vezetését bizza szakavatott kezekre, tudományosan képzett helygyógyászra, ki a szükséges gégetűkrűzéshez is ért!

Az említett hely szanatorium felállítására kiválóan alkalmas, de költséges fentartása miatt nevezett községe birtokában csak fényűzészáműba megy. A régi park terebélyes és árnyekűs fáival szolgáltatná a friss, pormentes és ozonűs levegűt, melyre a betegeknek olyannyira szükségűk van. A nagymennyiségű és jűminűségű tejet, melyet az intézet igényel, a szomszédságban levű regendorfi tejgazdaság könnyen szállíthatná. Ezekhez járű, hogy e helysége a megye szűvében fekszik, vasuton bármely irányból könnyen elérhető, egyszűval szanatorium felállítására mintegy praedestinálva van.

HIREK

Tájékoztató.

A gűzfűrdű (telefon 118. szám) mindennap reggeli 7-9 óráig kezdűve délig az urak részűre nyűtva van; hűlgyek részűre minden kedden és pñtűken délig 5 óráig déltűn; ugyanazon napokon este 7-9 óráig urak részűre is. Vidéki hűlgyek részűre minden nap délben gűzfűrdű. A kádfűrdű egész nap nyűtva marad.

— Személyi hírek. Dr. Dellimanics Lajos főispán ma délben hivatalos ügyben Budapestre utazott. — Dr. Vinczehidű Ernű h. alispán ma délben elutazott Nagybecskerekűről.

— A megsemmisített városi választások. Ismeretes, hogy a november 15-én tartott városi képviselűtestűleti tagválasztásokat a városi igazolű-választmány december 6-án tartott ülésűben a IX. kerűlet kivételűvel mind megsemmisítette, mert a választási elnűkűknek azzal az eljárásával,

— hogy a szavazó-bárcákat megszámozták, a választásnak a törvényrendelet titkosságát megsértettnek látta. Az igazoló-választmány határozata ellen most az összes kerületekből felebbezést adtak be a közig. bizottsághoz, amelyekben az igazoló-választmány határozatának megváltoztatását és a választások helybenhagyását kéri.

A felebbezések érvénytelennek vélik az igazoló-választmány határozatát először is azért, mert az igazoló-választmány tagjainak fele a választás elbírálásánál érdekelt volt. Anyagi szempontból sérelmesnek mondják a felebbezések az igazoló-választmány határozatát azért, mert eltekintve attól, hogy a községi törvény egy betűvel sem utal arra, hogy a rendezett tanácsú városokban a választások titkosak, hogy a szavazó-lapok számozása országsszerű évtizedes gyakorlat és hogy magában a belügyminiszterium által kiadott jegyzőkönyvben a szavazó-lap számának megfelelő rovat van, a felebbezők főleg azért tartják igazságtalannak a megsemmisítő határozatot, mert feltéve, hogy a választások titkosak volnának, azoknak titkossága egyáltalán meg nem sértegetett. Határozott és közvetlen tudomások van a felebbezőknek arról, hogy a választási elnökök ép, hogy a régi szokásnak hódoljanak és hogy a jegyzőkönyvvezetők a nyomtatott jegyzőkönyv vonatkozó rovatát kitölthessék, megszámozták ugyan a beadott szavazó-lapokat, de sem a választás folyama alatt, sem annak befejezése után a szavazó-lapokat senki meg nem vizsgálta, senki nem ellenőrizte, hogy valamely választó kire szavazott. Nyomban a skrutinium megejtése után a választási elnökök a bizottsági tagok jelenlétében lepecsételték a szavazó-lapokat. Ezeket a lepecsételt szavazó-lapokat a városi hatóságnak felbontatlanul kell megőrizni. Határozott az igazoló-választmányban a törvény és állandó gyakorlat által nem támogatott nézetben volt, hogy a választások titkosak, akkor első sorban azt kellett volna vizsgálni tárgyává tenni, hogy a választások titkos volta valóban megsértett-e? mert a szavazó-lapok számozása csak a titkosság kijátszásának lehetőségét állapítja meg. Ezen az alapon ingatag feltevésekből a felebbezők szerint a választást megsemmisíteni nem szabad. Ezek a főbb érvei a felebbezőknek, amelyeknél fogva kéri a közig. bizottságot, hogy az igazoló-választmány határozatát változtassa meg s a választásokat hagyja helyben.

— **A verseci polgármester kitüntetése.** A király a személye körüli magyar miniszter előterjesztése folytán Weiffert Károly, Versecz város polgármesterének a közügyek és a közigazgatás terén szerzett érdemei elismerésül a Ferenc József-rend lovagkeresztjé adományozta.

— **Uj ügyéségi megbízott.** A m. kir. igazságügyminiszter Áts Nagy Ferenc nagyszentmiklósi kir. járásbírói jegyzőt a nagyikindai kir. ügyéségi kerületébe ügyéségi megbízottul rendelte ki.

— **Az ovodák karácsonyfa-ünnepélye.** A Nagybecskerek város területén lévő ovodákban az idei karácsonyfa-ünnepélyeket a következő napokon és helyeken tartatják meg mindenkor délután 3 órai kezdettel: December 20-án, szombaton a Honvéd-utcai és Oppova-negyed Juranics-utcai állami ovodában; dec. 21-én, vasárnapon a Vár-aljai- és Boldogasszony-utcai állami ovodában; dec. 22-én, hétfőn a kis-hid mellett lévő Jótékony Nőegylet ovodájában.

— **A villammi adója.** Az Adóügyi Szaklap legutóbbi számában Nagybecskerek városának panaszával foglalkozik, melyet a város a felszámolási bizottság határozata ellen beadott. Ez utóbbi ugyanis — mint azt annak idején említettük — kimondta, hogy a villammi, amely a város által házilag kezelteik, nem sorozható a nyilvános számadásra kötelezett vállalatok sorába, hanem a III. oszt. kereseti adóval rovándó meg. A nevezett szaklap meleg hangon dicseri a dr. Végh Lajos városi ügyész által „rendkívüli szakavatottsággal feldolgozott” panaszlevelet, de azon véleményének ad kifejezést, hogy a város kérelme már azért sem lesz teljesíthető, mert ha a közigazgatási bíróság ezen kérelemnek helyt ad, úgy olyan elvi határozatot mond ki, melyre való támaszkodással aztán bármelyik erkölcsi testület bármely magánvállalathoz foghat anélkül, hogy ezen vállalat után a III. oszt. kereseti adóval megróható lenne. Ez pedig egyenest ellenkezik nemcsak az államkincstár és magánvállalkozók érdekével, de az osztó igazsággal is.

— **Adomány a hírlapíróknak.** A tápei kerület országgyűlési képviselője, Kelemen Béla dr. levelet intézett Kulinyi Zsigmondhoz, mint a vidéki hírlapírók országos szövetségének elnökéhez és 320 koronát ajánl föl a szövetség részére alapítványul. A szövetség köszönettel vette a szabványos kétszáz koronát lényegesen meghaladó alapítványt, melynek jövedelme a hírlapírói segély-alapot illeti.

— **A muzslyai templom baja.** Felső-Muzslyát nem régen disziti új, csinos róm. katolikus temploma, amelyet nagyrészt Sóká Ignác plébános buzgó agitációja létesített. Most alig néhány hónapja, hogy a templomot felszentelték, az a riasztó hír terjedt el, hogy az új templom már is düledezőben van s a derek muzslyaiak nagy elszomorodással látták, hogy a templom falai tényleg repedeznek. A plébános a hívek kedélyeit megnyugtatóndó, kérte a földmívelési minisztert, hogy küldjön ki szakértőt a templom megvizsgálására. A földmívelési miniszter le is küldte Nagybecskerekre Zauner kir. főmérnököt, aki az itteni államépítészeti hivatal közbenjöttével ma délelőtt megvizsgálta a templomot s konstata, hogy a templomnak komolyabb baja nincsen, csak a vakolata repedezik, mert a tetőzet súlya nincs arányban az oldalfalak teherképességével. Ezen a bajon majd megfelelő módon hamarosan segíteni fognak.

— **Házilózás.** Mint részvétellel értesülünk, Binder Gyula orlováti helyettes-jegyzőt súlyos csapás érte, három éves kis fia, Gyula dec. 15-én meghalt. Haláláról a család a következő gyászjelentést adta ki:

Binder Gyula orlováti községi helyettes-jegyző és családja fájdalomtört szívvel jelenti fiuk, Gyula Lajos Mihálynak szomorú halálát, aki f. hó 15-én este 12 órakor életének 3-ik évében költözött át az angyalok honába. Csendes részvétet kéri.

— **Deák Péterék Lugoson.** A délmagyarországi színi kerület ezidei, Deák Péter igazgatása alatt álló színtársulata folyó hó 20-án kezdte meg a negyvenöt előadásra terjedő színi szezon.

— **Eladott nagybirtok.** A Déln. Közl. írja: A fényi birtokot, mely a Moesonyi-család tulajdonát képezte és utóbb a Haas és Deutsch cég által gr. Szapáry László főmei kormányzóknak adatott el, a napokban Csávossy Gyula borbái nagybirtokát megvette 2,300,000 koronáért.

— **Késnek a vonatok.** A szokatlan nagy hideg, amely ezuttal is Meteor jósásához maradt hű s alaposan cserben hagyta Falb profeciáját, — minden téren érezteti a maga nagy hatalmat.

Regélnek az újságok már farkasokról is, fagyott embereket találnak uton-útfélen, a vonatok pedig késéssel robnak be a pályaudvarra. Nem a hóban rekednek el, hiszen a fehér hópihéek igen ritkán szállingóznak, — e helyett a csapok és a csövek fagnak be. Mult éjszaka példaui megtörtént, hogy a szegedi félkötös gyorsvonat harmadfél órát késést s már közel állt az idő a pirkadáshoz, amikor berobogott Szegedre. A csövek befagyása okozta itt is a késést, azért indult el körülbelül éjfélkor Budapestről. Hozzá közből is stációzni volt kénytelen. A Szegedről induló vonatok be sem várták, hanem a fővárosból érkező utasok nélkül indultak tovább. Nagybecskerekre is mindennap nagy késéssel érkeznek a vonatok s ez a magyarázata annak is, hogy a fővárosi esti lapok reggel helyett, délután érkeznek meg ide.

— **A fővárosi 1848/49-iki múzeum főkeri mindazokat, kik még a megtörtött Vörösmarty-kép árával hátralékban vannak, hogy küldjék be azt a múzeum címére, mert néhány nap múlva az Ereklje-múzeum az illető megye lapjában akarja köszönetét nyilvánítva közölni ama hazafias derek községek, egyletek, magánosok stb. neveit, akik a Vörösmarty-kép árát már beküldötték. A Vörösmarty-Gyűjtemény vásárol és kiadományaiból való díszes képekért elcsereél a nagy költőre vonatkozó emléktárgyakat: okmányokat, könyveinek régebb kiadását stb. Aki valamely megszerezhető Vörösmarty emléktárgynak csak a hollétét is tudja, azért a költőnek egy igen szép életnagyraképet kapja ajándékba a Vörösmarty-Gyűjteménytől (Budapest, IV., Városház-utca 14.)**

— **Ellopott bunda.** Kavler Ferenc melencei lakos tegnap délelőtt kocsiával Nagybecskerekre jött s a kocsiját Krumenacker Ferenc udvarába felügyelet nélkül hagyva elment, hogy ügyesbajos dolgait elintézzze. Mirot visszajött, a kocsi még mindig a helyén állott, de az azon levő bundája eltűnt. Minden keresés hasztalan volt, mert a bundát sehol sem sikerült megtalálni. Kavler a rendőrségre ment s feljelentette a lopást s a rendőrség nyomozza a bundatolvajt.

— **A házi tolvajok.** Annak idején említettük, hogy Zimmerer Antal helybeli kereskedő feljelentést tett a rendőrségen Risztics Miklós nevű inasa ellen, ki őt már hónapok óta rendszeresen meglöpi. A rendőrség megindította a vizsgálatot a hűlen inas ellen, de azután bebiztosította, mert Zimmerer megbocsátott inasának, sőt vissza is fogadta. A bocsánat azonban ugyáltszik nem javította meg a fiut, mert Zimmerer megint panaszszal járult a rendőrséghez inasa ellen. Rosenthal József rendőr-alkapitány újból vizsgálatot tartott ez ügyben, melynek meglepő eredménye volt. A vizsgálat során kiderült

ugyanis, hogy nemcsak Risztics lopkod, hanem vele együtt Zimmerernek egy Dietrich András nevű segédje is, s hogy nemcsak árucikkeket lopkodnak, hanem helyi-el-közvetlen magát a nyitott pénztárt is megdézsmájják, a lopott pénzt pedig könnyelműen eltékozzolják. A vizsgálat eddigi során több száz koronára terjedő kárt állapítottak meg. A házi tolvajok ellen még folyik a vizsgálat.

TÖRVÉNYSZÉK.

§ A „Toronto” sajtópöre. Tegnap délután 5 órakor folyt le a nagybecskereki kir. törvényszék előtt annak az évek óta húzódó sajtópörnek a tárgyalása, amelyet Klein Henrik klárii földmívelési tulajdonos indított lapunk ellen azért a közleményért, amelyben azt írta, hogy megpanaszos Klein Henriknek jól bebiztosított földmívelési alapján egyik alkalmasítottjuk folyguyította. A közleményt annak idején lapunk nyomán még más hét vidéki lap is megírta, amelyeket Klein szintén pörbe fogott. A hét lap ellen indított pöröit Klein mind elveszítette, csupán a lapunk ellen indított pört vitte szívós kitartással a tegnapi föltárgyalásig, amely meg korántsem jelenti az utolsó szót ebben a dologban. Az inkriminált közleményért a felelősséget lapunk volt munkatársa, Ballière Sándor, jelenleg fővárosi újságíró vállalta el. A bíróság Polgár Sándor elnökelete alatt Duka László és Kövér Lajos bírákból állott. Magánpanaszos nem volt jelen; képviselőben Kardos Samu dr. jelent meg. Vádlottat, aki személyesen jelent meg, De m kó Endre dr. védelembe. Legelőbb vádlottat hallgatták ki, aki bebizonyította, hogy a szükségesnél több elővigyazattal írta meg a panasz tárgyává tett közleményt, amennyiben dacára a legmegbízhatóbb vidéki tudósításnak, személyesen nyomozott az ügyben s midőn hivatalos adatok megerősítették a tényállás valódiságát, adta ki a kérdéses hírt a lap hasábjain. Kardos dr. ezzel szemben felsorolja azt a sok károsodást, ami magánpanaszos a közlemény következtében érte. Vádlott megbüntetését kívánta. De m kó Endre dr. védő ezzel szemben bebizonyította, hogy rágalmaszról a jelen esetben szó sem lehet, mert vádlott csak azt írta meg, amit a hivatalos jelentések is igazoltak, amiről a bíróság is meggyőződött. Vádlott fölhozta, hogy csak kötelességét teljesítette, midőn a közleményt megírta, teljesítette pedig híven hírlapírói hivatásához, mar pedig a kötelességteljesítés nem képez büntetendő cselekményt. A bíróság magáéva tette védőnek és vádlottnak védekezését, aminek az ítélet megokolásában részletesen is kifejezést ad. Mindazonáltal tekintetbe véve, hogy olyan hivatalos adatok nyomán tette közzé a hírt, amelyet a törvény nem enged meg, amennyiben azok hivatalos titkot kell hogy képezzenek, — vádlottat a megszabott legenyhébb büntetésnél is enyhébb büntetéssel, 100 korona pénzbírsággal sújtotta. Vádlott és védője felebbezést jelentettek be az ítélet ellen. Panaszos képviselője megnyugodott.

Közigazgatás.

Közlemények

kertmívelés és mezőgazdaságról.

Műlte Vilmostól Temesvárotról

XIV.

A legszebb kuszócserjék

házak, falak, ligasok állandó befuttatására, melyek állandó díszül szolgálhatnak és soha ki nem halnak. Első sorban a következő 3 faj ajánlhatom: Aristolochia, Clematis és Glycine, ezeketán pedig Ampelopsis radicans és Tecoma radicans. Alacsony befuttatásokra Jasmin és Caprifolium. Az Aristolochia syphonnak van a legszebb és legnagyobb levelzete és mindent tökéletesen takar; június-júliusban megjelenő barnászöld virágai csinosak és pipához hasonló alakúak.

A Clematis hybrida gyöngéd hajtású és levelzetű, de legszebb jelentékeny nagyságú és minden színű virágai pompás látványt nyújtanak. A leghálásabb és legtartósabb kuszónövény mégis a Glycine chinensis, az akáchoz hasonló lecsüngő lilaszínű virágfürtjeivel, miért is általánosan kék akácnak is nevezetik. Már májusban, mielőtt még a levelzet kifejlődött volna — és másodsor a 2-ik hajtás előtt, júliusban virágzik. Az Ampelopsis radicans új faj vadszőlő, melyet nem kell felkötni, mivel magától kapaszkodik; az ágak a levélleben légygökökerek hajtának, melyeknek segítségével a növény a sima falon, falfalakon stb. elváhatatlanul erősen kapaszkodik; a növény rendkívül magasra nő és gyári kéményekre is alkalmazható, mivel néhány év alatt minden magasságot elér. A Tecoma radicans robust 4—6 méter magasságra nőve kuszócserje, sötétzöld szárnyalt levelekkel és narancsvörös trombitaalaku virágokkal. Alacsony befuttatásokra vagy ablakba a valódi kellemes illatú fehérvirágú Jasmin officinalis igen ajánlható. Ezen szép kuszócserje már régi idő óta nagyon kedvelt; az utolsó 25 évben majdnem eltűnt, de

Francis
ma m
cera
szintén
szintü
Ez
tősság

A
tolt,
szóló

A

Koss

szólalta

Kálmár

javaslat

gyökere

hogy a

fog. Ké

Az

lévén f

amelyen

javaslat

A

József e

az adó

szerződe

utlevelet

S

Barta

ellenzít

pártolja

ugyszinte

amire az

Lova

Buca

távirata.)

tót, aki

grammal

Leszka

biharmegy

lapjában

viselőket,

alkalmával

N

Budapest

Bécsből je

Eszterh

zotta n ro

s hamaros

K

Budapest

deti távirat

letének tag

egyetem

gyártó

részvételő

ban B Éke

bucsubesze

képviselője

A

Budapest

Pécsről je

komoly m

jaik nag

kezetnélkü

kiléptek

fogják meg

mert a hirt

kultusz-adó

Gyilkos

Budapest

távirata.)

József főh

ismeretlen

Péter idev

sziven szur

keztetnek,

nyal követ

folytatja a

Kiv

Budapest

deti távirat

nap után na

Franciaország által újra nagyon elterjesztett és ma már megint kapható.
A régi „mentőlhosszabb-annáljobb”: Loniceria caprifolium alacsony testek befuttatására szintén igen alkalmas és szép sárga és narancs-színű kellemes illatu virágokkal bír.
Ezen kusznóvények mind határtalan tar-tósságuak és a létező legszebb kusznók.

TÁVIRATOK.

Országgyűlés.

A képviselőház ülése december 17-én.

Távirati tudósítás.

Budapest, december 17.

A képviselőház ma délelőtt ülést tartott, amelyen folytatta a kivándorlásról szóló törvényjavaslat tárgyalását.

A mai vita során Mandel Pál, Kossuth Ferenc, Wilczek Frigyes gróf szólaltak fel, akiknek beszéde után Széll Kálmán miniszterelnök reflektált a felszólalásokra és behatóan fejtegette a törvényjavaslatot, amely a kivándorlás bajainak gyökeres orvoslására törekszik s reméli, hogy az eddigi szomorú helyzetet javítani fog. Kéri a törvényjavaslat elfogadását.

Az általános vitához több szó nem lévén följegyezve, megejtették a szavazást, amelynek eredményeképpen a törvényjavaslatot általánosságban elfogadták.

A részletes tárgyalás során Kristof József előadó azt az indítványt teszi, hogy az adóhátralékosok s a gazdasági cselédek szerződésük lejártá előtt ne kaphassanak utlevelet.

Simonyi-Semadam Sándor, Barta Ferenc, Bornemissza Lajos ellenzik az indítványt. Ságbi Gyula pártolja Krasznay Ferenc ellenzi, ugyisint Széll Kálmán miniszterelnök, amire az indítványt elvetik.

Lovagias ügy egy választás miatt.

Budapest, dec. 17. (A „Torontál” eredeti távirata.) Halász Lajos nagyváradi lapszerkesztőt, aki Nagyszalontán legutóbb függetlenségi programmal képviselőnek lépett föl, Rigó Ferenc, Leszkai Gyula, Barta Ferenc, Molnár Ákos biharmegyei képviselők provokálták, mert Halász lapjában élesen megtámadta a biharmegyei képviselőket, amiért őt a nagyszalontai választás alkalmával nem támogatták.

Nagybeteg magyar mágnás.

Budapest, dec. 17. (A „Torontál” ered. táv.) Bécsből jelentik: A már régebben betegeskedő Eszterházy Mór grófnak állapota ma határozottan rosszabbra fordult. Ereje egyre gyöngül s hamarosan katasztrófától lehet tartani.

Kerékvártó Árpád temetése.

Budapest, december 17. (A „Torontál” eredeti távirata.) A tudományegyetem központi épületének tágas előcsarnokából tegnap temették az egyetem elhunyt nagyevű tanárát, Kerékvártó Árpádot, az ifjúság és a közönség nagy részvételével. A kitűnő tudós felett a halottas házaiban Békési Remig bölcsészeti tanár mondott búcsúbeszédet, mint az egyetem és akadémia képviselője.

A pécsi zsidók forrongása.

Budapest, dec. 17. (A „Torontál” ered. táv.) Pécsről jelentik: Az itteni izraelita hitközségben komoly mozgalom folyik, hogy a hitközség tagjainak nagyrésze elhagyják vallásukat és felekezeti kötelességeikre lesznek. Eddig máris tizen kiléptek a hitközségből, kiknek példáját sokan fogják még követni. A forrongásnak az az oka, mert a hitközség tagjai nem akarják a tulmagas kultusz-adót fizetni.

Gyilkosság a főhercegi kastély előtt.

Budapest, dec. 17. (A „Torontál” eredeti távirata.) Fiuméből táviratozzák: Hétfőn este József főherceg itteni kastélyának kertje előtt ismeretlen tettesek meggyilkolták Salamon Péter idevaló péket. Az áldozatot a gyilkosok szíven szúrták s a sebből az orvosok arra következtetnek, hogy a gyilkosságot katonai szurony-nal követték el. A fumi rendőrség erélyesen folytatja a vizsgálatot.

Kivándorlás Montenegroból.

Budapest, december 17. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Cattaróból jelentik, ide nap után nagyszámmal érkeznek montenegróiak,

akik Amerikába akarnak kivándorolni. A kivándorlás oka részben a nagy nyomor, számos legényember pedig azért távozik hazájából, mert a jövő évtől kezdve Montenegroban be akarják hozni az általános hadkötelezettséget.

Esik az eső.

Budapest, december 17. (A „Torontál” eredeti távirata.) Az országos központi meteorológiai intézethez érkezett jelentések szerint Közép-európában több helyen esik az eső.

Határidő-ajánlat

Budapest december 17. (A nagybecskereki Lloyd-társulat távirata.) A mai lözsdén az árak kisebb-nagyobb mértékben csökkentek. Déli záratkor a következő árakat jegyezték:

Buza áprilisra	7.80
Rozs áprilisra	6.73
Tengeri (májusra)	5.80
Zab (áprilisra)	6.31

Szerkesztői üzenetek.

Veritas. Ismételtén megirtuk, de önnek is ismételjük, hogy egy cikkre se mondjuk rá olvasatlanul, hogy kiadjuk. Tessék beküldeni s akkor megtudja a véleményünket. Mert figyelembe veendő, hogy nemcsak az a kérdés: miről ír az ember, hanem főleg az: hogyan írja meg.

Kolozsvár. Legközelebb sorát ejtjük a beküldött tárcának. Az ellenszolgálatra azonban méltóztassék jövő őszig várni. Üdv!

Választó. Meg volt írva, hogy a városi tisztújítás e hó 22-én lesz. Arról szó sincs, hogy egy nap alatt befejezzék.

Téli kép. Tessék türelemmel lenni, szerkesztőnk egy hét óta őrzi a szobát, tessék esetleg a lakásán felkeresni.

Zs. Hogy miért nem irunk a korcsolyaélet-ről? Ugyanabból az okból nem, amiért nem irunk a boszorkányokról: mert nincs.

x. y. z. A korcsolya-tárca legközelebb jön, ambátor meg vagyunk győződve, hogy a lányok meg a menyecskék megharagszanak ránk. Nem szeretik, ha a mamák meg a férjek figyelmét olyan nagyon felhívják a korcsolyázás „veszedelmeire”. Bizonyára nem a lábtörés veszedelmeire méltóztatott gondolni.

Nem közölhetők: Csilingelés. Szereltem a hóban. Pipiske emlékei.

Nyílttér.*

Leghathatósabb arzén-vas-víz

vérselegénység, női betegségek, ideg- és hőrbetegségek ellen.
Kapható valamennyi gyógyszerárban és gyógyszerkereskedésben (droguistáknál). (71-2019)

* Az a rovat alatt közöltekért nem vállal felelősséget a szerk.

Vonatok érkezése és indulása

Nagybecskerekre, illetve Nagybecskerekről.
Érvényes 1902. október hó 1-től.

Érkezik:

a) A nagybecskereki pályaudvarra:
Temesvár, Versecz, Zombolyáról: délelőtt 9 óra 34 p.
Pancsováról: délután 5 óra 55 p.
Budapest—Szegedről: reggel 7 óra 22 p.; délután 4 óra 35 p.
Budapest—Nagykikindáról: este 9 óra 53 p.
b) A nagybecskerek-bégaparti pályaudvarra:
Zombolyáról, Verseczről, Alibunáról és Temesvárról: este 7 óra 15 p.
Módosra: minden kedden, pénteken és vasárnapon reggel 6 óra 28 p.
Pancsováról: reggel 7 óra 23 p.
Zombolyáról: (keskenyvágányú vonal) reggel 8 óra 23 p.; este 6 óra 55 p.

Indul:

a) A nagybecskereki pályaudvarról:
Zombolya, Temesvár, Verseczre: délután 4 óra 50 p.
Pancsovára: délelőtt 8 óra 23 p.; délután 6 óra 20 p.
Szeged—Budapestre: d. e. 11 óra 12 p.; este 6 óra 46 p.
Nagykikinda—Budapestre: reggel 6 óra 7 p.
b) A nagybecskerek-bégaparti pályaudvarról:
Temesvár, Versecz, Autálfalva—Pancsova és Alibunára: reggel 3 óra 35 p.
Zombolyára: (keskenyvágányú vonal) reggel 3 óra 54 p.; délután 5 óra 10 p.
Módosra: minden kedden, pénteken és vasárnapon délelőtt 11 óra 38 p.

HIRDETÉSEK.

Torontálvármegye zombolyai járás főszolgabírájától.
15.277. szám. 1902. 1002-3.1

Pályázati hirdetmény.

Tóba községben ujonnan rendszerezett községi szülésznői állásra pályázatot hirdetek és felhívom mindazokat, kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy szabályszerű kérvényüket erkölcsi bizonyítvánnyal felszerelve hozzám folyó évi december hó 31-éig benyujtsák, mert a későbbi érkezők figyelembe nem vétetnek.

Ezen állás évi 120 korona fizetés és minden szülés után 2 korona díjjal van egybekötve azzal, hogy a szülésznő a szegényeknél ingyen köteles közreműködni és a beteget 8 napon át naponta kétszer látogatni és a szegényeknél is ezen idő alatt a szükséges teendőket elvégezni.

A választási határidő a pályázat lejártá után fog kitűzetni.

Zsombolya, 1902. évi december hó 10-én.

Fóris,
főszolgabíró.

Csenei járás főszolgabírájától.

6849/1902. szám. 1005-3.1

Pályázati hirdetmény.

Az Újvár községben ujonnan rendszerezett és 700 korona évi javadalmazással egybekötött jegyzői irnoki állásra pályázatot nyitok.

Felhívom, hogy pályázni óhajtók képe-sítésüket és eddigi alkalmazásukat igazoló okmányokkal felszerelt kérvényeiket 1903. évi január hó 10-éig hivatalomhoz adják be.

Csene, 1902. évi december hó 16-án.

Uzbasich,
főszolgabíró.

13.963. tlkv. sz. 1902. 1004-1.1

Árverési hirdetmény és árverési feltételek.

A nagybecskereki kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a nagybecskereki városi árverésztár végrehajthatónak, Markusits Terézia nagybecskereki lakos végrehajtást szenvedő elleni 340 korona tőkétövelés s jár. iránti végrehajtási ügyében az árverést elrendelte.

Ennek folytán a nagybecskereki kir. törvényszék területében levő Nagybecskerek községi 5581. sz. tlkvben A. I. 1 (1795-1796) hrsz. 2248. ö. i. sz. alatt felvett ház és 250 □-ól beltelek 1189 korona kikiáltási árban 1903. évi január hó 5. (öt) napjának d. e. 10 órajakor ezen kir. törvényszék tlkvi helyiségében megtartandó nyilvános árverésen következő feltételek alatt fog eladás alá kerülni:

1. Ha a megállapított kikiáltási áron felül ígéretet senki sem tenne, az árverésre kitűzött birtok szükség esetén a kikiáltási áron alul is el lesz adandó.

2. Árverezni kívánók tartoznak az ingatlan kikiáltási árának 10%-át, vagyis 118 kor. 90 fill. készpénzben, vagy az 1881. évi nov. hó 1-én 3333. sz. alatt kelt m. kir. igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában jelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, vagy az 1881. évi LX. t.-c. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál történt előleges elhelyezéséről kiállított elismervényt átszolgáltatni.

Az árverési feltételek többi pontjai a hivatalos órák alatt ezen kir. törvényszék tlkvi irattárában s Nagybecskerek város tanácsánál megtekinthetők.

Nagybecskerekben, a kir. törvényszéknel mint tlkvi hatóságnál, 1902. évi nov. hó 7-én.

Kiss,
kir. törvénzéki bíró.

Legszebb
karácsonyi ajándék!

Egyedüli raktár!
A legjobb formatartó
„Viharerős”

Himalaja-
lodenka kalap.

LIPTAY ISTVÁN
kalap- és férfi-divat kereskedésében,
NAGYBECSKEREKEN.

Kalap
Nyakkendő
Ing
Kézeltő
Gallér
Cipő
Sipka
Kesztyű
Gallérvédő
Galloschni

861-x.9

Legnagyobb raktár: savanyu, selyem,
csokoládé, töltött bonbonokban.

Zimmerer Antal
fűszer-, anyag-, festék- és csemege-kereskedés
NAGYBECSKEREKEN.

Nagyszerű választék különféle
karácsonyfa-díszítésekben.

Különféle
teasütemények is itt kaphatók.

Nagy választék: töltött
csokoládé-rudakban és süteményekben.

Friss fiúmei
Suchard és Fürth
csokoládé.

Karácsonyi és újévi ajándéknak,
bonbonierekben,
Nagy készlet különféle
isten celszerűek
17-2018

FELTÜNŐ UJDONSÁG.

Delice

Minden hirdetés felesleges, a dohányzó egyszerű veszi és többé mást nem szíhat.

legjobb valódi francia
SZIVARKAPAPIR ÉS SZIVARKAHÜVELY

760-x.27

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy **butorraktáramat, kárpitos műhelyemet és a tetőkezelési-vállalatot** a Dujakovics-féle házba (a Korona-szállóval szemben) áthelyeztem.

Együttal felhívom becses figyelmét hírneves festőművészek által készített és nálam raktáron lévő s karácsonyi ajándéknak igen celszerű **olajfestményü tájképekre.**

Fényképek után életnagyságu festmények is elvállaltatnak.

Tisztelettel
Keks Henrik
butorkereskedő, Nagybecskereken.

912-40.9

178.191/902. szám. Magy. kir. államvasutak.
Pályázati hirdetmény.

A magy. kir. államvasutak igazgatósága részére a jövő 1903. évben, esetleg 1905. év végéig menetjegyek csomagolásához évenként mintegy 100.000 darab teljesen átlátszó pergament-papírból előállított borítékokból felmerülő szükségletnek szállítást biztosítani kívánván, erre ezennel nyilvános pályázat hirdetik.

A kiírás tárgyát képező borítékokat előtűntető jegyzék, mely egyszersmind ajánlati mintául szolgál, valamint a szállításokra vonatkozó részletes módokat a budapesti kereskedelmi és iparkamaránál megtekinthetők és a magy. kir.

államvasutak igazgatósága anyag- és leltárbeszerzési (A III.) szakosztályánál (Budapest, Andrassy-ut 73. szám, II. emelet, 54. ajtó) kaphatók.

A szabályszerűen kiállított, ivenként egy koronás magy. kir. okmánybéllyel ellátott ajánlatok lepecsételve legkésőbb **fojdo évi december hó 20-án déli 12 óráig** a magy. kir. államvasutak igazgatósága anyag- és leltárbeszerzési szakosztályánál benyújtandók vagy postán beküldendők, a boríték pedig következő külcimmal látandó el: „Ajánlat 17.891/902. számhoz.”

Budapest, 1902. évi november hóban.
Az igazgatóság.
(Utányomás nem díjazatik.)

Megnyilt
a Hunyady-(fő)-utcában (HELMBOLD-féle házban)
WÉHNER GYÖRGY
gyermekjáték- és karácsonyi ajándék-cikkek nagyválasztékú s kényelmesen berendezett árucaernoka.

Fényes kivilágítás.

89-4027

Üzlet-megnyitás.

Van szerencsém a n. é. közönség b. tudomására hozni, hogy a **pénzügyi palotában** újonnan berendezett és a mai viszonyoknak megfelelő **cipész-üzletet** nyitottam, ahol a legjobb és legformásabb **csizmák és cipők** készíttetnek, ugymint: **diszmagyar, angol lovagló, tisztis és vadász** eszmák; továbbá **vívó, Lawn-Tennis** cipők **gumi és crom talppal, angol bakancsok (Derby)** és szalon cipők urak részére minden kivételben. Ugyiszintén minden tekintetben a legdivatosabb és legformásabb **női cipő** különlegességek egyedül nálam készíttetnek.

Ezen szakmában több évig részt Budapesten, részint helyben egy elsőrendű cipésznél működtem.

Midőn üzletemet a n. é. közönség b. figyelmébe ajánlom, vagyok b. pártfogását kérve, kiváló tisztelettel

Sántha Sándor,
cipész-mester, Nagybecskereken.

932-30.10

Nyomdásztanulónak
jó házból való fiu felvetetik.
Bővebbet a lap kiadóhivatalában. 951-x.9

Szenzáció.
Mödlingi cipő-árak

Nagybecskerek,
Hunyadi-utca
27. szám

a mai naptól fogva **mélyen leszállított** árakon árusítottak. Mindenki meggyőződést szerezhet arról, hogy a legjobb, legtartósabb és legesinosabb cipők oly feltűnő olcsó árak mellett, mint például:

Férfi ogos cipő 5- korona és feljebb
Férfi hegymászó (Bergst.) cipő 6- korona és feljebb
Női ogos cipő 4-60 korona és feljebb
Női fűzős vagy gombos cipő 5- korona és feljebb
Gyermek fűzős v. gombos cipő 1-60 korona és feljebb
Flu oszma . . . 3- korona és feljebb kaphatók.

Tisztelettel
Herzfeld Vilmos,
üzletvezető.

(866-x.15)